

Kanalen i Arendal

Skisseprosjekt 11.06.2021

Snøhetta

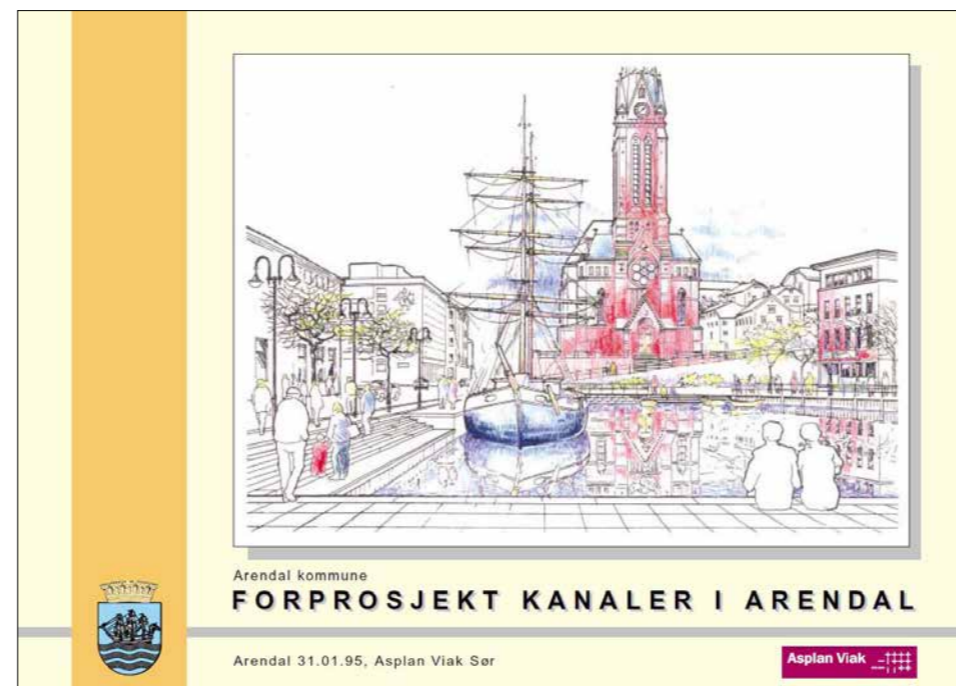
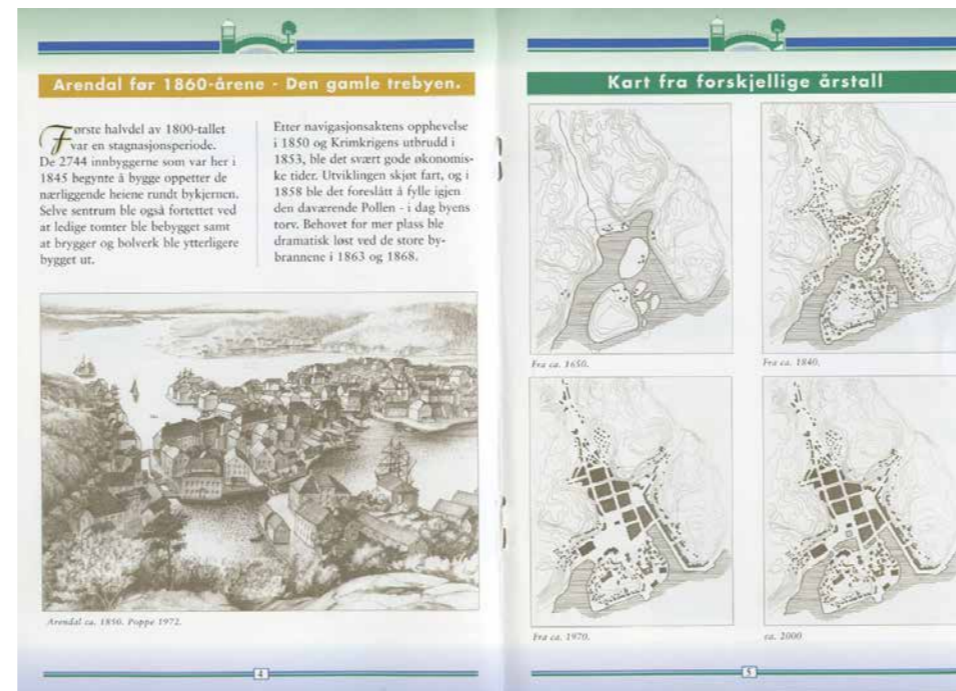

Bakgrunn

Åpning av kanalen i Arendal, og en ny satsing på byens offentlige rom har vært på agendaen siden Kanalselskapet for Arendals bymiljø ble stiftet 5.juni 1990. I denne perioden har det være utarbeidet flere studier og analyser som viser hvordan dette er nøkkelen til en satsing på gode møteplasser, og at det er teknisk mulig å få til.

Skisseprosjektet for utforming av kanalen i Arendal bygger på disse studiene. Særlig har analyser av kanalhistorien, Asplan Viak sitt forprosjekt fra 21.02.1996, og deres tekniske rapport fra 2019/2020 gitt viktige føringer for utformingen av skisseprosjektet.

Snøhetta sitt fokus har vært å illustrere hvordan åpningen av kanalen kan se ut og hvordan denne vil bidra til aktive, og sosiale møteplasser som prioriterer gående i sentrum. Vi har også sett på de nye byrommene, og hvordan de innvirker på organisering av Arendalsuka

MULIGHETSSTUDIE 2019-2020

GRAVE OPP KANALER I ARENDAL TEKNISK RAPPORT

OPPDRAAGSGIVER: STIFTELSEN KANAL 2023

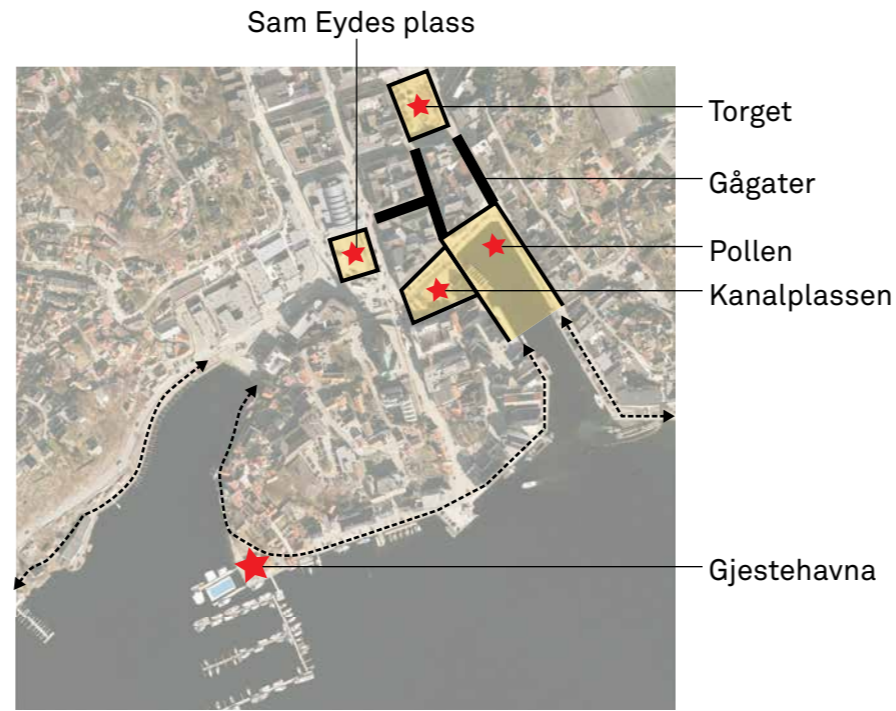
Stiftelsen Kanal2023 sitt formål er å samarbeid med Arendal kommune i å bistå med prosjektering og realisering av kanal fra Kittelsbukta til Pollen i Arendal samt generell utvikling og fornyelse av Arendal langs den planlagte kanalen.

Ethvert tiltak som er i overensstemmelse med formålet, kan besluttes iverksatt og opprettholdt så lenge det finnes hensiktsmessig. Stiftelsen ble opprettet 07.05.2018 av Kanalselskapet. Kanalselskapet ble opprettet 01.06.1990.

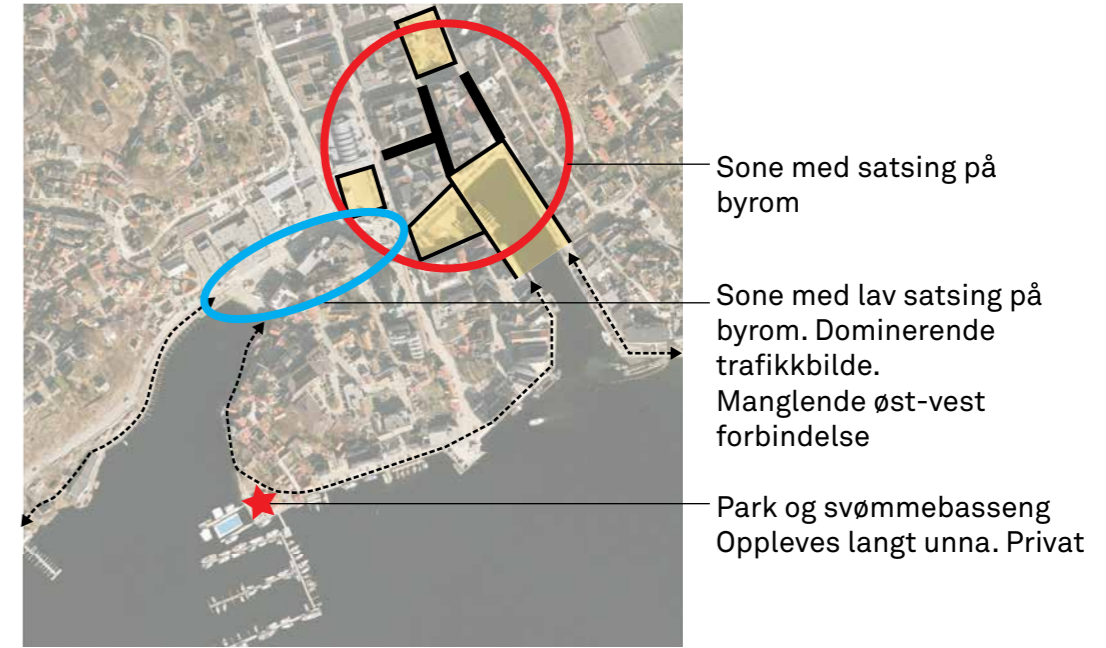
Innledende analyser

Arendal sentrum var opprinnelig 7 øyer. De siste hundre årene har buktene mellom øyene blitt fylt igjen.

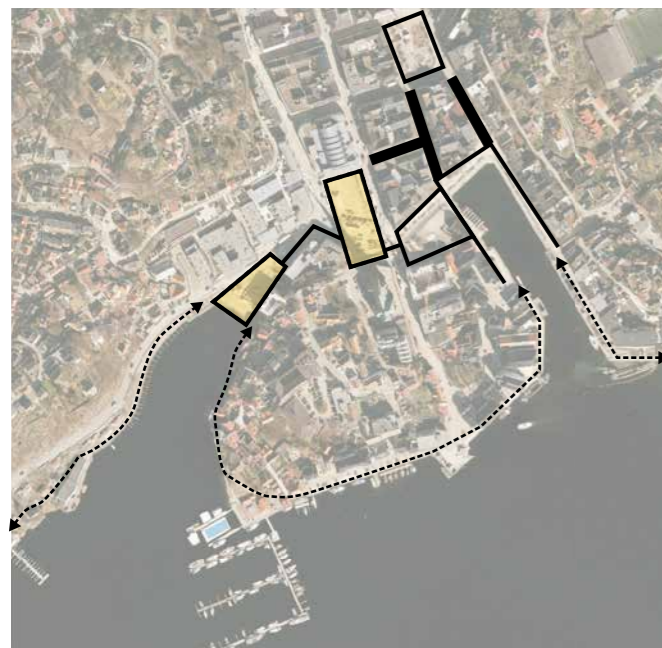

I dag oppleves sentrum som en grå flate med bryom knyttet opp til Pollen og gågatene

Konsentrasjonen av byrom i øst bidrar til et kompakt sentrum. På samme måte skaper mangelen på byrom i vest en "ikke sone" og en svak og lite lesbar øst-vest-forbindelse.

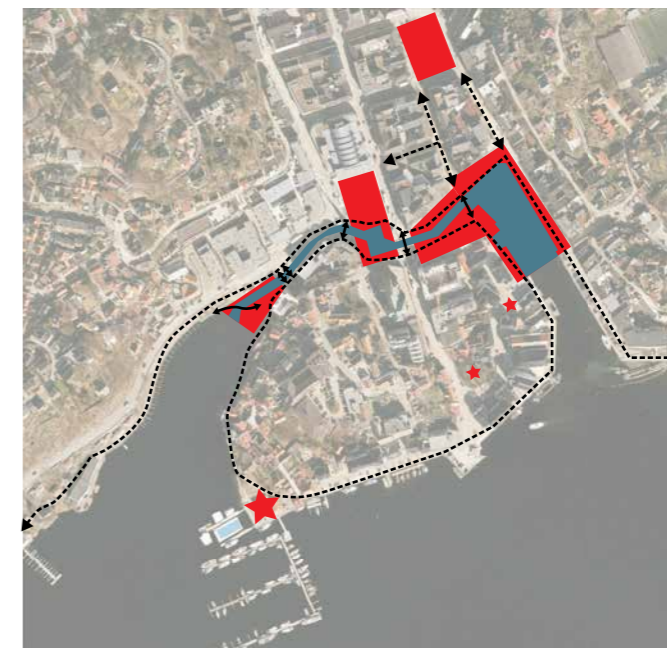
- Sone med satsing på byrom
- Sone med lav satsing på byrom. Dominerende trafikkbilde. Manglende øst-vest forbindelse
- Park og svømmebasseng
Opplevs langt unna. Privat

Foreslåtte nye byrom

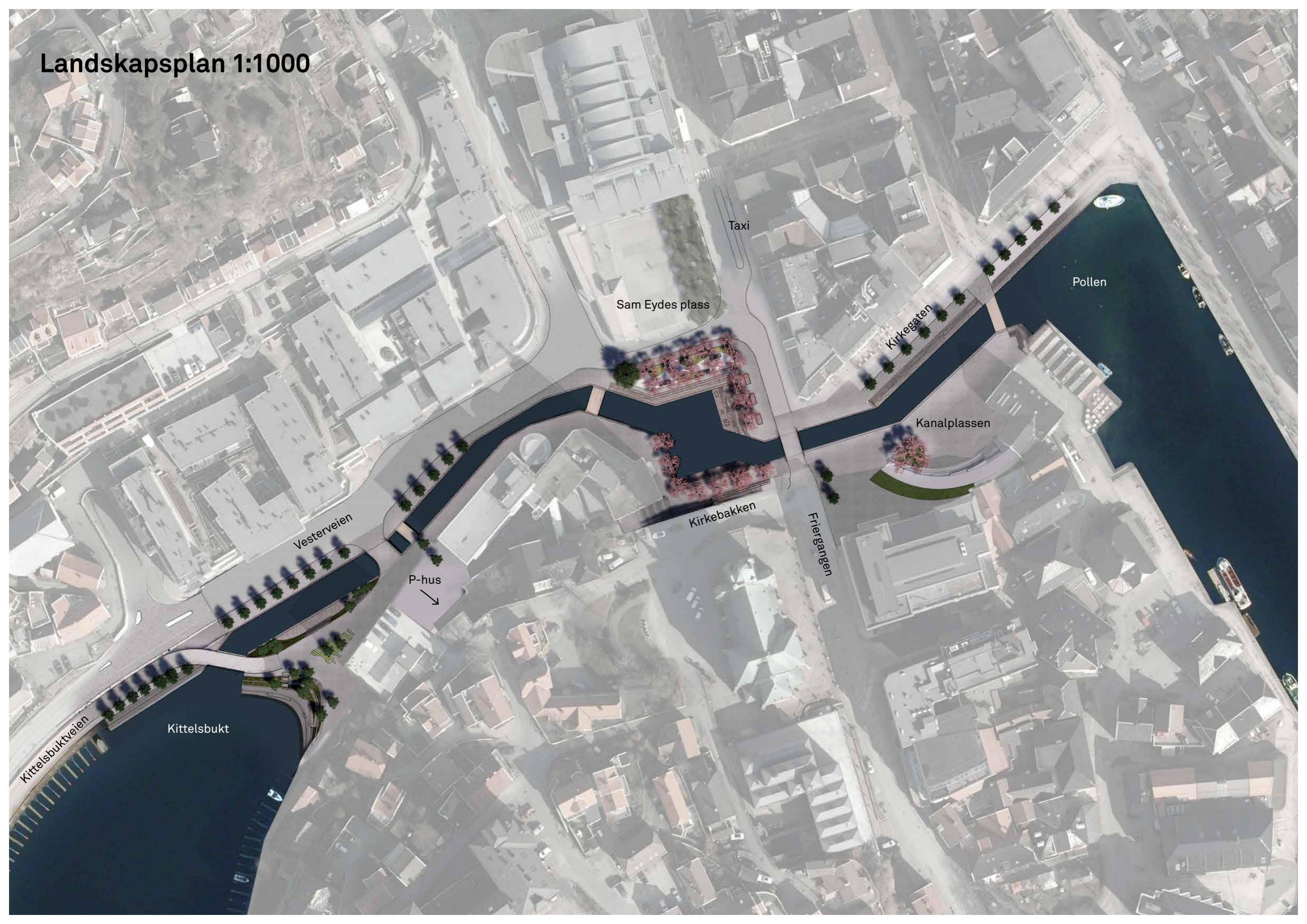

Kanalen er en strategi for sammenkopling øst-vest, og en ny satsing på byrom med vann som tema. Tyholmen blir igjen en øy.

Kanalen bidrar til et nettverk av sentrale byrom og en helhetlig promenade som binder sammen sentrum.

Landskapsplan 1:1000

Taxi

Sam Eydes plass

Pollen

Kirkegaten

Kanalplassen

Vesterveien

P-hus

Kirkbakken

Friergangen

Kittelsbuktheien

Kittelsbukt

Kanalens utforming og materialitet

Dette prosjektet er en satsing på byrommene i Arendal. Gjennom en ny og moderne kanal ønsker vi å forsterke Arendals historie knyttet til vannet. Vann i byen er en ressurs som tiltrekker folk, og en unik mulighet for å håndtere overvann i et ellers tettbebyggt område med harde flater. I utformingen av en ny blå-grønn struktur har vi valgt å bygge videre på kvaliteter som allerede finnes i sentrum, samtidig som vi svarer opp dagens behov for nye gode møteplasser. De forskjellige strekkene langs kanalen tilbyr ulike møter med vannet, og har fått hver sin linjeføring inspirert av eksisterende kvaliteter fra det store og det nære landskapet. Vi har gitt kanalen et helhetlig uttrykk, med granittkanter og tilgrensende granittbelegg. Prosjektet har også hatt som mål å bringe nye grønne kvaliteter inn i byrommene langs kanalen, gjennom flere nye trær og staudebeplantninger. Kanalens utstrekning baserer seg på teknisk rapport utarbeidet av Asplan Viak 2019/2020.

Kanalkanten foreslås utformet som en granittkant. I sentrum er det brukt mye grå-rosa granitt. Muren langs Vesterveien fra 1953 er utformet i rosa Fjæregranitt, og trinnene ned mot Pollen har rosa skjær. Vi har valgt å bygge videre på denne identiteten og foreslår en grå-rosa granitt i plastringen av kanalen. Det ligger flere gamle kanalsteiner under bakken. Disse er varierende i størrelse, og det er vanskelig å anslå hvor mange det er. Gjenbruk av disse i kanalkantene vil være en ressurs som binder nåtiden sammen med fortiden. I dette prosjektet er det derfor tiltenkt at de bygges inn i de nye murene.

På tilgrensende oppgraderte arealer langs kanalen foreslår vi grå granitt som et gjennomgangstema. Vi ønsker et solid dekke som tydeliggjør at byrommene er for mennesker, og som har et bærekraftig materiale. Stein kan holde i tusenvis av år. På Sam Eydes plass er det tegnet inn en liten staudehage. Her foreslås et felt av grus innenfor granitten.

Det er tegnet inn rekkverk på de stedene langs kanalen der det ikke er tiltenkt at båter skal legges til, og der det ikke trappes ned for møte med vannet. Rekkverket er tenkt utført som et klassisk sørlandsrekkverk.

Det er flere broer i prosjektet. Vi har valgt å bruke materialitet for å skille mellom broer for biltrafikk og rene fotgjengerbroer. Bilbroene er tegnet som betongkonstruksjoner plastret med stein, og med solide rekkverk, mens fotgjengerbroene er tegnet som trekonstruksjoner med lettere rekkverk. Broen på Kittelsbukta, og fiskebrygga ved Pollen, er tegnet som hybrider, nettopp fordi dette vil være sambruksbroer med fotgjengere som prioritet.

Kirseærtreet på Kanalplassen

Referanse Stauder

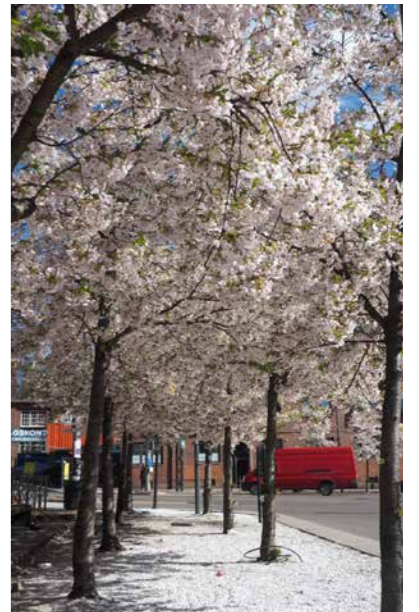
Trapper og rekkverk Pollen

Vesterveien

Referanser grønne byrom

Historiske kanalsteiner

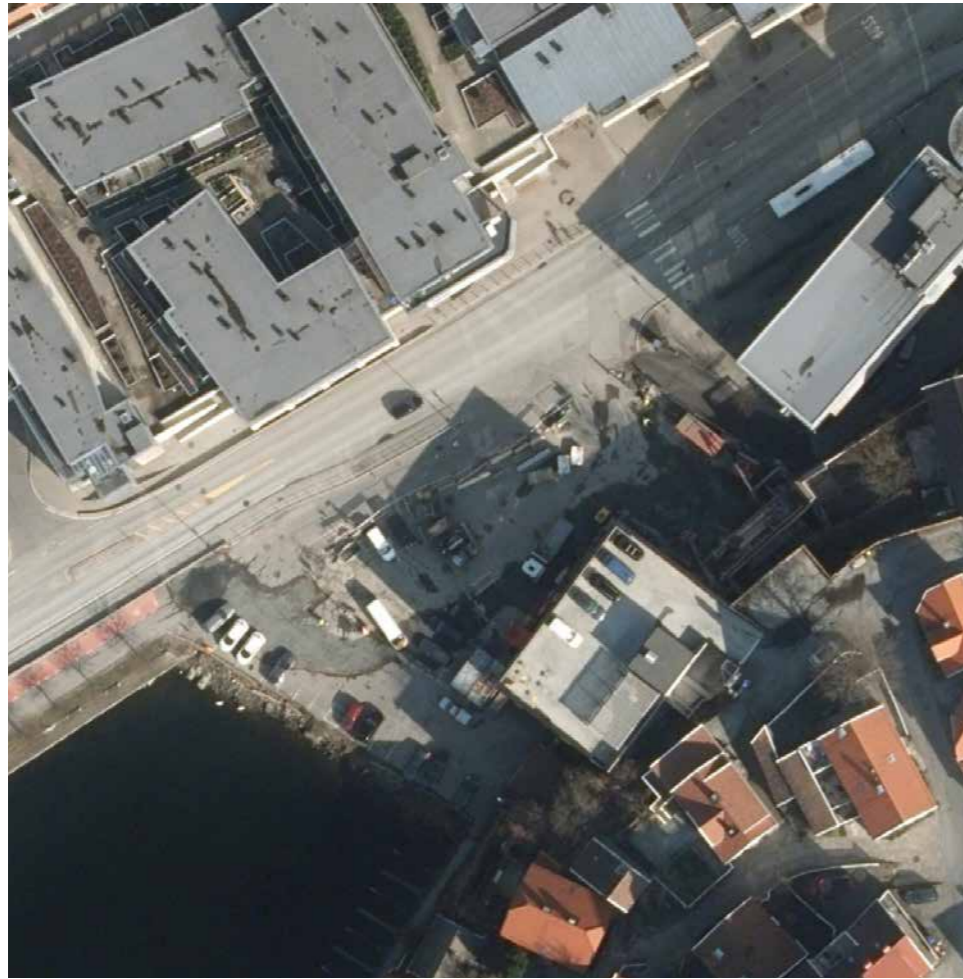
Referanse belegg

Referanse trinn i tre ned mot vannet

Kittelsbukt

Kittelsbukt er sentrums møte med fjorden i vest, og sentrums ansikt når du kommer vestfra. Dette er et byrom med stort potensiale, men som i dag preges av trafikk, parkering og asfalt. Det er i nyere tid anlagt små gressplener som danner en roligere sone i møtet med fjorden. Dette er en fin gest, men denne må forsterkes dersom dette skal bli et sted du ønsker å oppholde deg over tid. Det ligger et bygg på plassen, med en fasade og planløsning som er egnet for å drive kommersiell og utadvendt aktivitet. Dette er lite attraktivt i dag når byrommet er grått og fylt med bilparkering, men det kan være et stort potensial i fremtiden.

Kittelsbukt - ny lokalpark

Kittelsbukt er en byrom som påvirkes av det store landskapsrommet. Byrommet viderefører det grønne preget fra åsene rundt.

Kittelsbukt er utformet som en lokal park. Formtrykket er responderer plasseringen innerst i bukten. Her er det fantastiske solforhold. Det er tegnet inn rause tretrapper ned mot vannflaten, med frodige staudebed i bakkant. Det er også tilrettelagt for vannlek, gode benker og universell utforming slik at alle kan komme ned til vannflaten. I øst er det tilrettelagt for områder som kan benyttes kommersielt som uteservering.

Referanser

Plan Kittelsbukt 1:300

Vesterveien

Fotgjengerbro

Kjørebro

Tyholmen P-hus

Granittdekke

Brygge

Staufelt

Staufelt

Sambruksbro

Staufelt

Uteservering

Kittelsbuktheien

Sittetrinn i tre

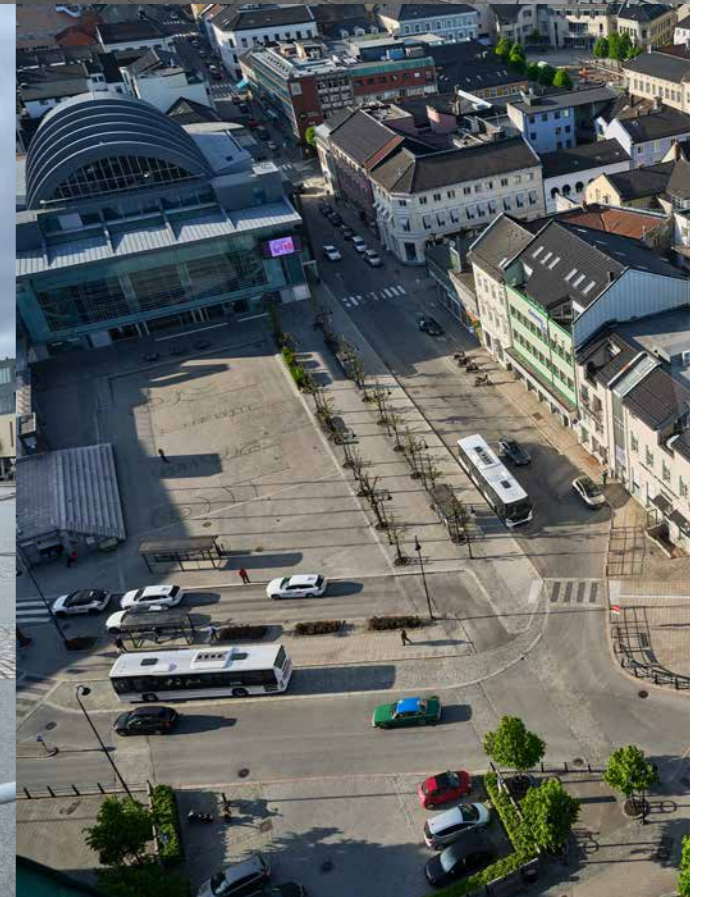
Vannlek

Sam Eydes plass

Sam Eydes plass er byrommet mellom Kulturhuset og Kirken. I dag oppleves sørsiden av plassen som et hav av grå flater og trafikk. Til tross for gode parkeringsmuligheter i sentrum dekkes store deler av plassen av parkering. Det er lett å føle avmakt i møte med dette byrommet der du som forgjenger er i mindretall, og der det er vanskelig å orientere seg. På mange måter slutter sentrum her når du kommer østfra.

Plassen er stor, og en ny oppgradering av sørsiden vil gi muligheter for å skape en underdeling av byrommet med potensiale for gode intime møteplasser.

Sam Eydes plass - Kirsebærlunden

Sam Eydes plass et et tydelig rektangulært byrom omkranset av bebyggelse, med kulturhuset i nord, og kirken i sør. Kanalens møte med byrommet innordner seg den tydelige geometrien. Kirsebærlunden gir møtet med kanalen en intim sone for opphold, og staudebeplantning myker opp de grå flatene.

Kanalen marker seg som et rektangulært basseng. Et trappearrangement i øst bringer deg lekent ned mot vannflaten. Lavere partier i nord og i sør åpner opp for at småbåter kan legge til. Dette er plassen for et urbant og intimt møte med vannet. Vannbassenget omkranses av rekker med kirsebærtrær. Sammen med staudebeplantning i nord, bringer trærne blomstring inn i sentrum og transformerer det som tidligere var et trafikkaos, til en møteplass for mennesker.

Referanser

Plan Sam Eydes plass 1:300

Stådehage

Kirsebærlund

Fotgjenger-
bro

UU-rampe

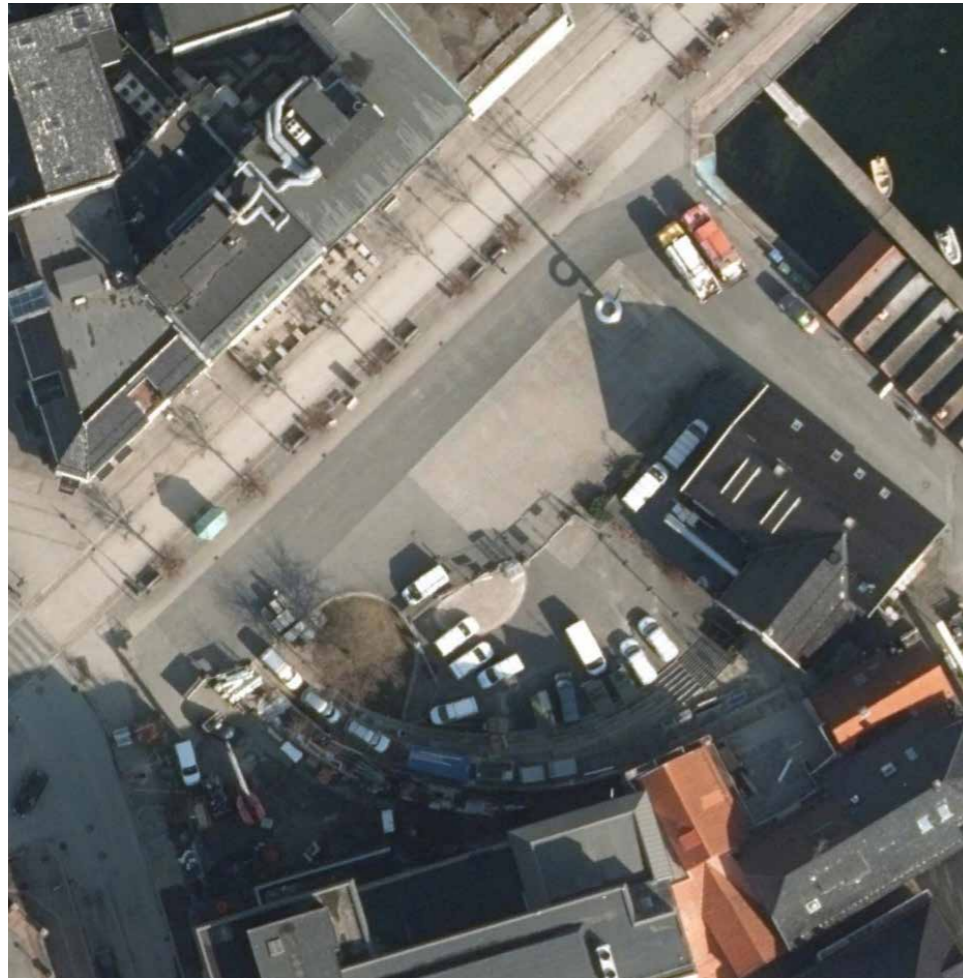
Trinn ned
mot vannet

Granittdekke

Bil
bro

Trinn mot Kirken

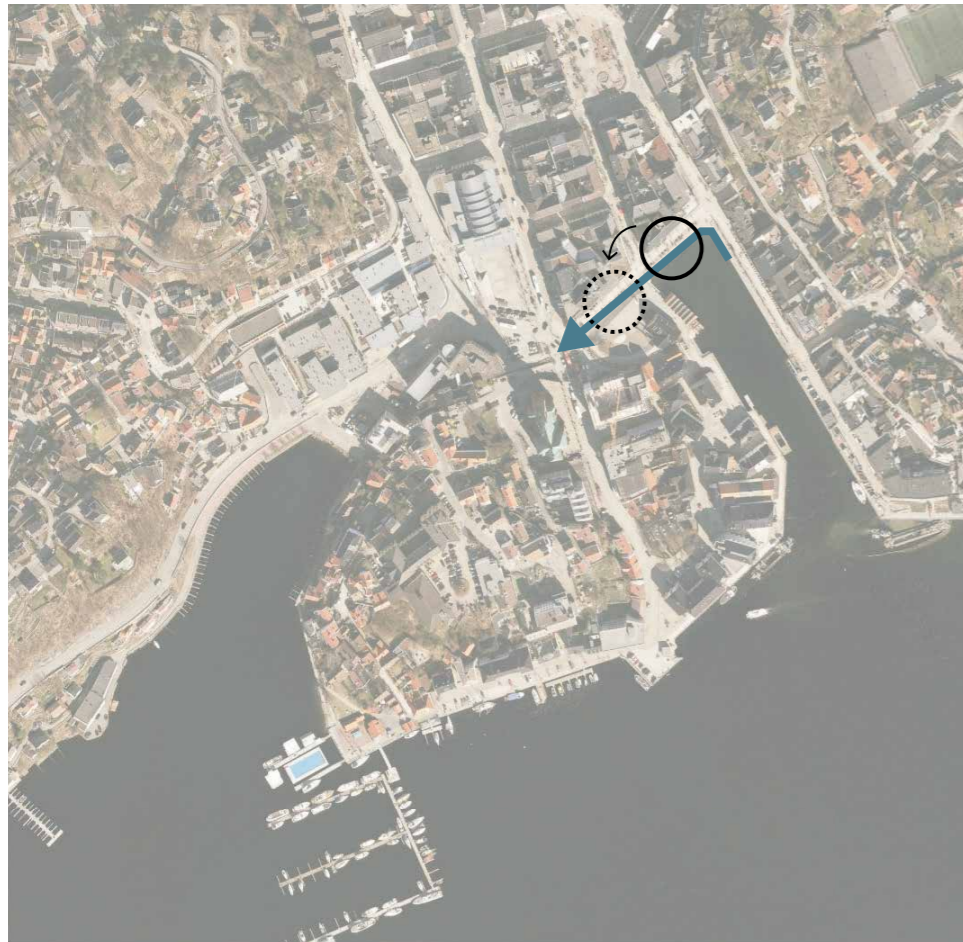
Kanalplassen

Kanalplassen fungerer greit i dag, men er for utenom det karakteristiske kirsebærtreet, et generisk plassrom uten mange sammenbindende elementer. Kirkegaten knytter seg opp mot Pollen, mens amfiet i sør fungerer som scene for lokale arrangementer. Den store flaten foran Amfiet oppleves sliten, men har en viktig funksjon i form av sin fleksibilitet. Kanalplassen kan huse mange forskjellige arrangementer, og utgjør hjertet i Arendalsuka. Det nye Kulturkammeret vil også kunne dra nytte av denne fleksibiliteten. På rolige dager er Kanalplassen et folketomt sted du går igjennom, for utenom uteserveringen foran Mør. En åpning av kanalen vil kunne gi plassen en forsterket identitet, og en solid oppgradering med gode møteplasser ned mot vannet.

Kanalplassen - Lokale arrangementer møter Pollen

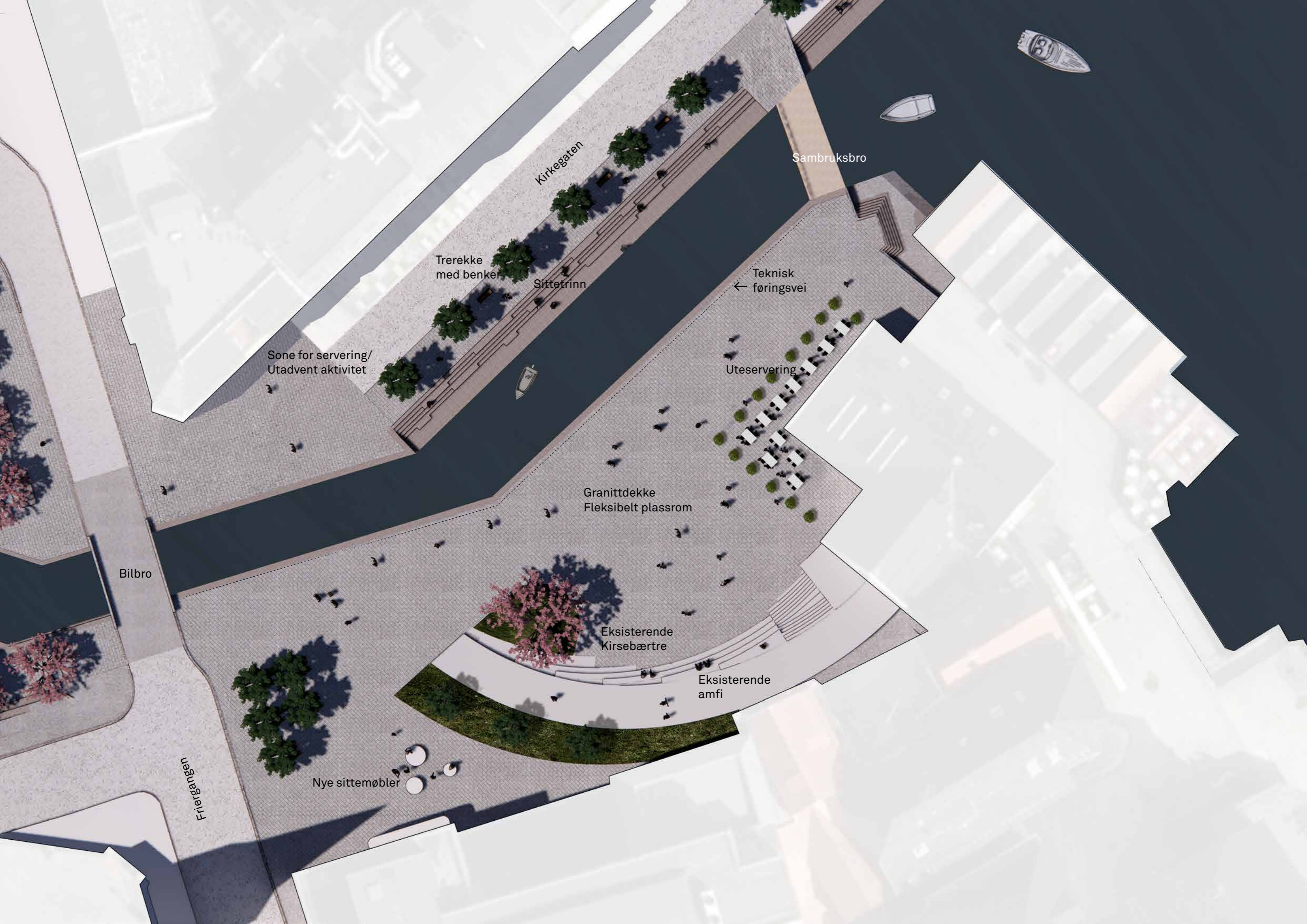
Kanalplassen grenser opp mot Arendals mest vellykkede byrom: Pollen. Det er derfor naturlig å videreføre kvaliteter herfra innover på plassen.

Deler av Kanalplassen ble oppgradert for få år siden. Amfiet mot kulturhuset tilrettelegger for mindre lokale arrangementer. Kirsebærtreet som står der, minner hele Arendals befolkning om at det snart er sommer. I utformingen av den nye kanalen har vi valgt å trekke kvalitetene fra Pollen videre inn på plassen, og å bevare amfiet. Kanalen får gode sittetrinn i nord, og kaikant i sør. Det legges opp til tekniske føringsveier i kanalkanten som muliggjør fremtidige arrangementer på plassen. Kanalen utformes også slik at det enkelt kan settes opp midlertidige konstruksjoner i kanalen ved arrangementer som Arendalsuka.

Referanser

Sambruksbro

Kirkegaten

Trerekke med benker

Sittetrinn

Teknisk føringsvei

Sone for servering/ Utadvent aktivitet

Uteservering

Granittdekke
Fleksibelt plassrom

Bilbro

Eksisterende
Kirsebærtre

Eksisterende
amfi

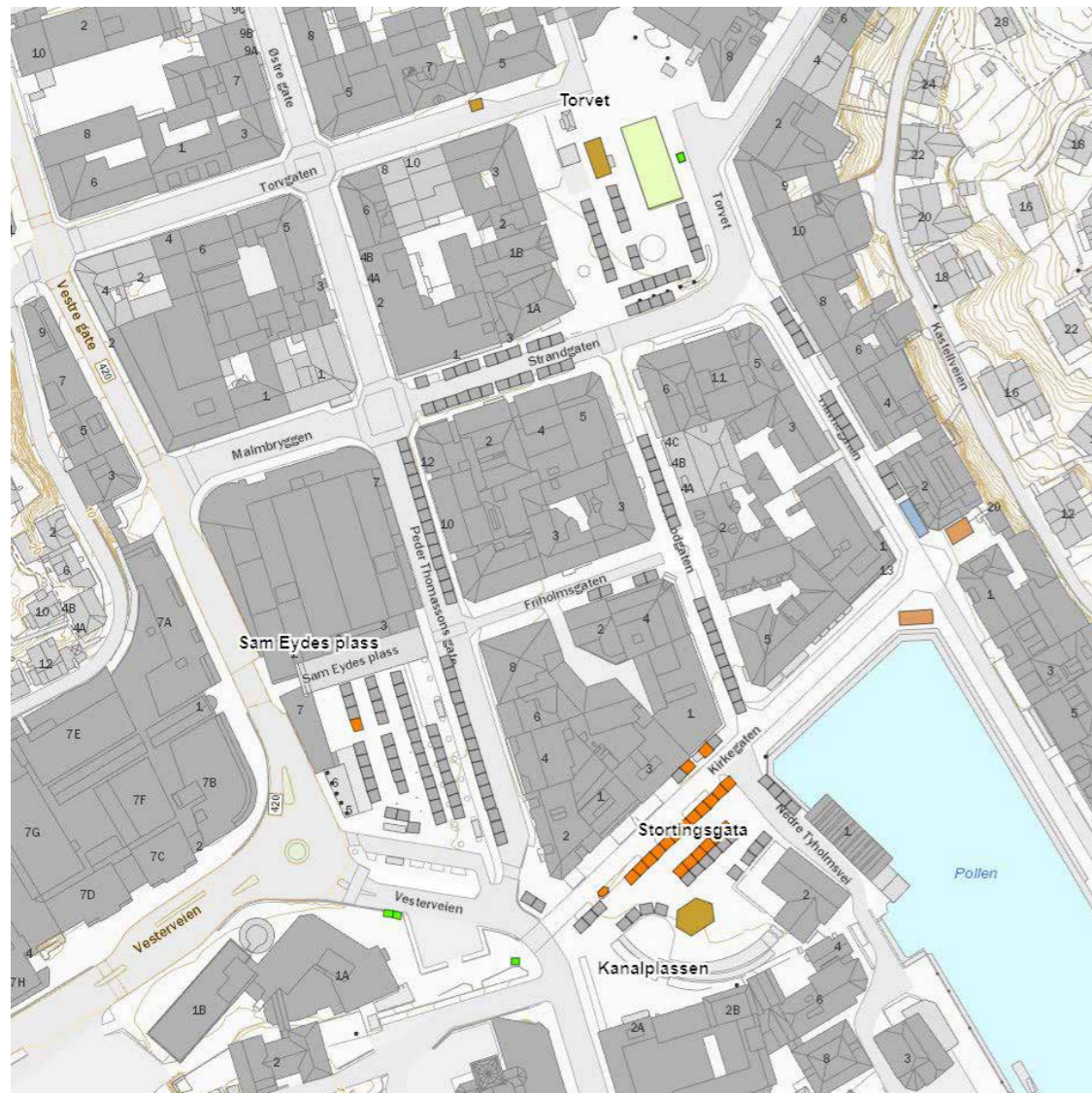
Nye sittemøbler

Flisegang

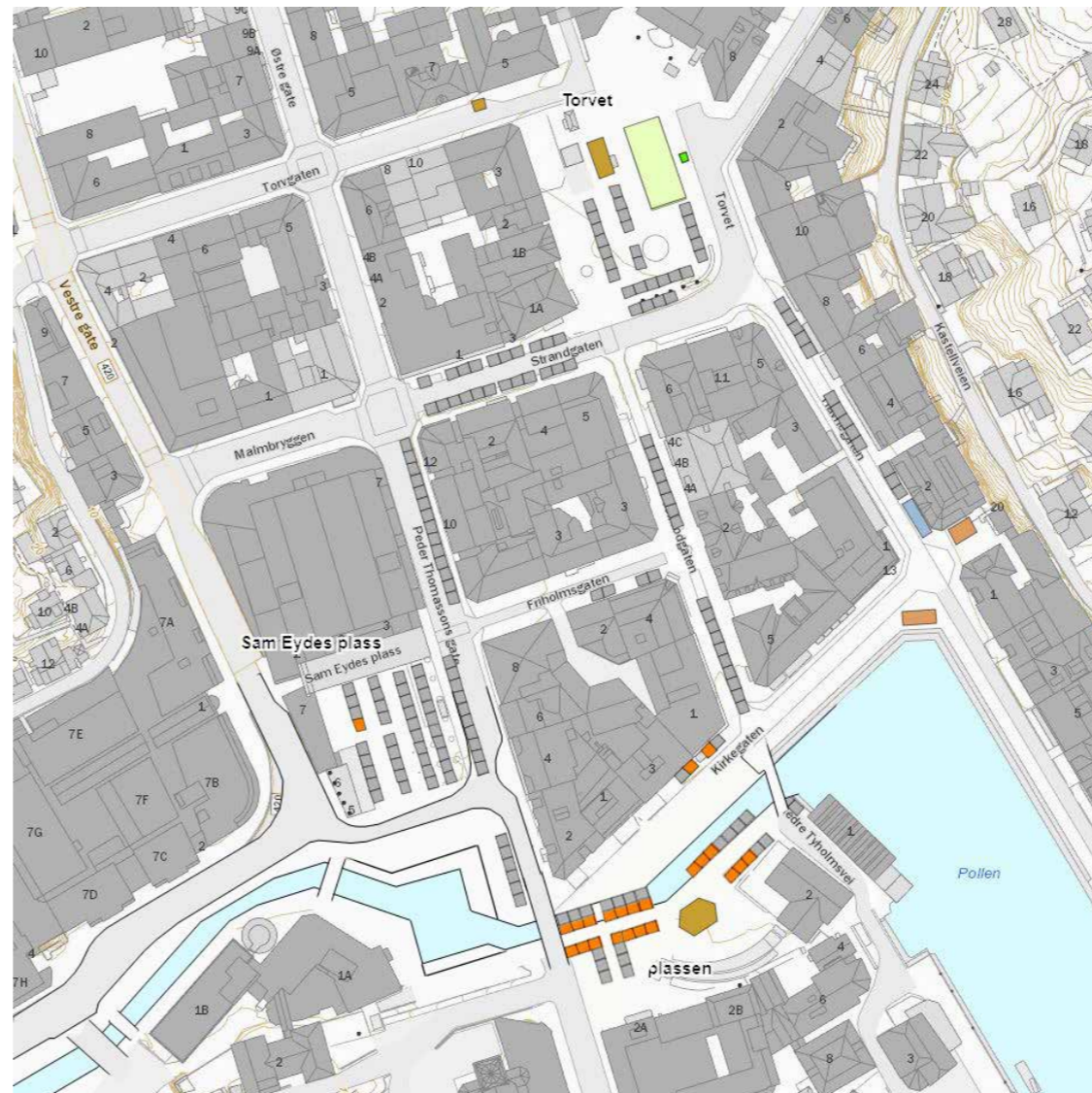
Arendalsuka og andre arrangementer

Arendalsuka er en årlig nasjonal arena hvor aktører innenfor politikk, samfunns- og næringsliv møter hverandre og folk, for debatt og utforming av politikk for nåtid og framtid. Dette er en stor hendelse som fyller opp hele Arendals sentrum hvert år i uke 33. De politiske bodene har som tradisjon å stå på Kanalplassen. Prosjektet ønsker å videreføre dette, og det foreslås en struktur som kan bygges opp over og i kanalen, slik at bodene står på stolper. Kanalplassen vil med dette kunne opprettholde sin nøkkelfunksjon under Arendal, samtidig som sentrum tilbyr en særpreget identitet.

Byrommene langs kanalen vil være sentrum for en rekke nye aktiviteter i fremtiden. Dette er tema for videre studier. Den nasjonale interessen for prosjektet er stor, og NMBU har allerede satt Kanalen i Arendal som tema for sitt UrbanLab studio. Vi gleder oss til å følge prosjektet!

Kart som viser plassering av stands under arendalsuka i dag

Kart som viser plassering av stands under arendalsuka i fremtiden

